

 HEDEMORA KOMMUN Skapad av: Enhetschef	RIKTLINJE		Sida 1 (26)
	Datum 2024-11-14	Diarienummer: ON456-22 730	
	Giltighet fr o m: 2025-01-01	Senast reviderad: 2024-11-14	
Godkänt/antaget av: Omsorgsnämnden 2024-12-18			
Dokumentansvarig: Avdelningschef Individ och familjeomsorg			

Riktlinje för handläggning av området ekonomiskt bistånd, vuxen

Dok. kategori:	Riktlinje
Stadie:	Beslutad
Gallring:	Vid inaktualitet
Kort beskrivning:	<p>Riktlinje för handläggning av ekonomiskt bistånd år 2024, vuxen</p> <p>Omsorgsnämnden fastställer riktlinjen och överlämnar därmed åt omsorgsförvaltningen att ansvara för skilda verksamhetsområden, uppgifter och arbetsformer.</p>

Innehåll

1.	Inledning	1
1.1	Biståndsform och besvärshänvisning	1
1.2	Bistånd i andra fall enligt 4 kap. 2 § SoL	3
1.3	Kännetecken	3
1.4	Gemensam värdegrund KRAM	3
1.5	Barnperspektivet	4
1.6	Principer för handläggningen	4
1.7	Förebygga felaktiga utbetalningar	4
1.8	Begrepp som används	5
2.	Särskilda grupper av sökande	7
2.1	Arbetslösa	7
2.2	Jobbstimulans	7
2.3	Om praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet	8
2.4	Beräkningsregler vid reducering	8
2.5	Studerande	9
2.6	Egna företagare	11
2.7	Våld i nära relationer	11
2.8	Utländska medborgare	12
3.	Ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL	13
3.1	Boende	13
3.2	Hushållsel	16
3.3	Hemförsäkring	17
3.4	Arbetsresor	17
3.5	Avgift för fackförening och/eller arbetslöshetskassa	17
3.6	Avgift för hyresgästföreningen	17
3.7	Kosttillägg vid vissa sjukdomar	17

3.8	Umgängesresor	18
3.9	Telefon	18
3.10	Akut bistånd	18
3.11	Utlandsvistelse	19
3.12	Personer som vistas på annan ort	19
4.	Ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL – livsföring i övrigt	20
4.1	Sjukresor/färdtjänstresor	20
4.2	Läkarvård	20
4.3	Medicinkostnader enligt recept	20
4.4	Glasögonkostnad	20
4.5	Flyttkostnad	20
4.6	Sanering	21
4.7	Hemutrustning	21
4.8	Komplettering av hemutrustning	21
4.9	Tvättmaskin/diskmaskin	21
4.10	Hyresskulder	22
4.11	Elskulder	22
4.12	Psykoterapi/alternativ medicinsk behandling	22
4.13	Tandvård	22
4.14	Avgifter för vård och omsorg	23
4.15	Sjukhusvård – egenavgifter	23
4.16	Barnomsorgskostnader	23
4.17	Spädbarnsutrustning	23
4.18	Cykel	24
4.19	Bilnehav	24
4.20	Rekreation	24
4.21	Presenter/gåvor/studenten	25

4.22	Fritidsaktivitet	25
4.23	Begravningskostnad	25
4.24	Deltagande vid begravning	26
4.25	Askgrav	26
4.26	Internet/bredband	26

1. Inledning

Detta dokument innehåller anvisningar för arbetet med ekonomiskt bistånd i Hedemora kommun. Utgångspunkten för arbetet är relevant lagstiftning och Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Det är kommunen som ansvarar för handläggning av insatser till enskilda och i Hedemora kommun.

Socialtjänsten ska på demokratins och solidaritetens grund främja människors ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och aktiva deltagande i samhällslivet. Socialtjänstens arbete ska inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och gruppers egna resurser, under hänsynstagande till människors ansvar för sin och andras sociala situation.

Socialtjänstens arbete ska bygga på respekt för människors rätt till självbestämmande och integritet. Socialtjänstens huvudsakliga uppgift inom ekonomiskt bistånd är att bidra till att hitta lösningar på människors försörjningsproblem med fokus på att den enskilde långsiktigt ska kunna försörja sig själv och leva ett självständigt liv. Under tiden prövas rätten till ekonomiskt bistånd.

I utredningsarbetet ingår både en ekonomisk utredning och en utredning av hela livssituationen. Alla kontakter med personer som söker stöd eller råd från socialtjänsten ska bygga på respekt för människors lika värde, den enskilda människans värdighet och individens självbestämmande och integritet.

Det är inte möjligt att i dessa riktlinjer beskriva alla sorters situationer eller behov som kan tänkas uppstå. Riktlinjerna beskriver vanligt förekommande situationer och behov. I övrigt får en individuell prövning göras. Undantag kan göras i akuta situationer eller i situationer där någon riskerar att hamna i nöd. Vägledning kan även hämtas från Socialstyrelsens allmänna råd och Socialstyrelsens handbok för ekonomiskt bistånd för rättstillämpning och handläggning av ärenden inom den kommunala socialtjänsten.

1.1 Biståndsform och besvärshänvisning

4 kap. socialtjänstlagen (SoL)

Det ekonomiska stödet till försörjning är uppdelat i en *schabloniserad del* och en *icke schabloniserad del*. Det ekonomiska biståndets schablon är från och med 1 januari 1998 en lagstadgad norm för hela riket, en riksnorm. Riksnormen, som fastställts av regeringen, ska ge den enskilde rätt till samma ersättning oavsett var i landet man bor. Den icke schabloniserade delen ger den enskilde rätt till ersättning för skäliga kostnader för ett antal behovsposter utöver vad som ingår i riksnormen.

När det gäller *bistånd i andra fall* får omsorgsnämnden i varje enskilt fall besluta om bistånd ska beviljas. Detta ger kommunen möjlighet, inte skyldighet, att ge bistånd utöver ”skälig levnadsnivå” om det finns skäl för detta.

Olika besvärsregler gäller för de olika biståndsformerna. De flesta ansökningar om bistånd från socialtjänsten går att överklaga genom förvaltningsbesvär, vilket innebär att förvaltningsrätt/kammarrätt prövar skäligheten i det enskilda fallet och kan sätta ett annat beslut i dess ställe.

Beslut om bistånd i andra fall kan endast överklagas genom kommunalbesvär. Det innebär att skäligheten i beslutet inte kan prövas. Besluten kan endast upphävas om det till exempel strider mot lag eller annan författning.

1 §

Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av omsorgsnämnden för sin försörjning (ekonomiskt bistånd) och sin livsföring i övrigt. Genom biståndet ska den enskilde tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet ska utformas så att det stärker möjligheterna att leva ett självständigt liv.

2 §

Omsorgsnämnden får ge bistånd utöver vad som följer av 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (SoL) om det finns skäl för det.

3 §

Ekonomiskt bistånd lämnas för skäliga kostnader avseende:

1. livsmedel, kläder och skor, hem och fritid, förbrukningsvaror, hälsa och hygien samt telefon.
2. boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa.

Riksnorm gäller för skäliga kostnader enligt första stycket. Omsorgsnämnden kan vid särskilda skäl beräkna dessa kostnader till en högre eller lägre nivå.

4–6 §§

Reglerar hur omsorgsnämnden får begära att den som uppbär ekonomiskt bistånd under viss tid ska delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet.

Besvärshänvisning

Beslut som fattas med stöd av 4 kap. 1, 3 och 5 §§ SoL kan överklagas med så kallat förvaltningsbesvär enligt 16 kap. 3 § SoL.

Vid förvaltningsbesvär ska den enskilde skriftligen inkomma med sin besvärshandling till den nämnd som fattat det överklagade beslutet.

Överklagandet ska inkomma till nämnden inom tre veckor från att den klagande fått del av beslutet. Nämnden har möjlighet att, enligt 27 § förvaltningslagen (FL), ändra sitt beslut. I andra fall ska nämnden sända skrivelsen och övriga handlingar till förvaltningsrätten som därefter kommer att fatta beslut i ärendet. Ett sådant beslut ska verkställas omedelbart.

Om en myndighet ändrar ett beslut som har överklagats ska den överlämna även det nya beslutet till överinstansen. Överklagandet ska anses omfatta det nya beslutet, se 46 § andra stycket FL. Både beslut som ändrats delvis och beslut som ändrats helt i enlighet med den enskildes önskemål ska överlämnas till överinstansen enligt 46 § andra stycket FL.

Beslut som fattas med stöd av 4 kap. 2 § SoL kan endast överklagas med laglighetsprövning enligt kommunallagen. I dessa fall prövar förvaltningsrätten beslutet gällande om det är fattat laga

ordning, om beslutet hänför till något som inte är en angelägenhet för kommunen, om den som fattat beslutet överskridit sina befogenheter eller om beslutet strider mot lag eller annan författning. Det är på dessa grunder förvaltningsrätten har möjlighet att upphäva beslutet. Förvaltningsrätten kan däremot inte ta några nya beslut.

Riksnorm 2025

Riksnormen för ett hushåll under år 2025 utgör summan av de personliga kostnaderna för samtliga medlemmar i hushållet och gemensamma hushållskostnader.

En vuxen person kan ingå i en hushållsgemenskap med en eller flera andra personer, utan att räknas som sambo. För att räkna ut riksnormen för honom eller henne lägger man ihop personens del av de gemensamma hushållskostnaderna med personliga kostnader för ensamstående.

Den aktuella riksnormen finns att hämta på www.socialstyrelsen.se.

1.2 Bistånd i andra fall enligt 4 kap. 2 § SoL

Omsorgsnämnden får ge bistånd utöver vad som följer av 4 kap. 1 § SoL om det finns skäl för det. Bestämmelsen ger kommunen befogenhet, men ingen skyldighet, att utge bistånd i andra fall än vad som omfattas av 4 kap. 1 § SoL. Nämnden får således bevilja bistånd utöver skälig levnadsnivå. Detta bistånd kan återkrävas av den enskilde under förutsättning att biståndet getts under villkor om återbetalning. Exempel på bistånd som kan ges under denna paragraf är:

- budgetrådgivning.
- återkrav på beviljat bistånd.

Ansökan som beviljas eller avslås enligt denna paragraf kan inte överklagas med förvaltningsbesvär.

1.3 Kännetecken

Följande fyra kännetecken ska prägla handläggning, bedömning och beslut angående ekonomiskt bistånd:

- hög tillgänglighet.
- respektfullt bemötande.
- effektiv handläggning.
- hög trovärdighet.

1.4 Gemensam värdegrund KRAM

Hedemora kommuns mål är att skapa en tydlig och enhetlig bild av organisationen samt att Hedemora kommun ska upplevas som en välkomnande och trivsamt plats. Tillsammans har vi enats om hur vi når dit. En gemensam värdegrund som beskriver vår utgångspunkt och vad vi tror är avgörande för att lyckas i vårt uppdrag har tagits fram. Alla medarbetare i kommunens organisation omfattas av den gemensamma värdegrunden *KRAM*. Vår värdegrund beskriver hur vi förhåller oss till vårt gemensamma uppdrag. Kundfokus, respekt, ansvar och mod är de viktigaste framgångsfaktorerna för att lösa uppdraget på bästa sätt.

1.5 Barnperspektivet

Vid beslut då den sökande har barn ska ett barnperspektiv finnas och hänsyn ska tas till barns behov och utveckling. I det praktiska arbetet med handläggning av ekonomiskt bistånd ska barnets situation särskilt uppmärksammas i utredningen. I bedömningen måste olika förslag till lösningar analyseras och vägas mot varandra. Även om barnets bästa inte alltid är avgörande för vilket beslut som fattas, ska det alltid beaktas, utredas och dokumenteras. Om det framkommer oro för ett barns situation i ekonomiska biståndsärenden har varje enskild handläggare en skyldighet att upprätta en orosanmälan. Information att den skyldigheten finns för handläggare och samverkande myndigheter som den enskilde kan komma i kontakt med ska lämnas vid första besök. Denna anmälningsskyldighet regleras i 14 kap. 1 § SoL.

Vid beräkning av ekonomiskt bistånd till umgängesbarn ska utgångspunkten vara gällande riksnorm för försörjningsstöd, såväl vad gäller personliga kostnader som hushållets gemensamma.

Vägledande ska vara vad en låginkomsttagare i kommunen kan kosta på sig.

1.6 Principer för handläggningen

Allmänt gäller att en utredning ska inledas utan dröjsmål. Varje ärende ska handläggas så enkelt och snabbt som möjligt och på ett sådant sätt att handläggningen inte medför större kostnader än nödvändigt. Detta gäller i synnerhet ärenden avseende ekonomiskt bistånd då beslutet oftast är av avgörande betydelse för den enskildes försörjning.

En helhetsbedömning av den sökandes behov och förmåga ska alltid göras. Finns det behov av flera typer av bistånd ska samverkan ske inom enheten och med nämndens övriga verksamheter inom socialtjänsten. Samverkan bör också ske med andra samhällsorgan men då efter samtycke från den enskilde.

Utifrån det övergripande uppdraget innebär arbetet med ekonomiskt bistånd främst att hjälpa människor att finna vägar till egen försörjning och att pröva rätten till ekonomiskt bistånd under tiden.

1.7 Förebygga felaktiga utbetalningar

Genom noggrann handläggning ska felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd motverkas.

Felaktiga utbetalningar kan uppkomma av olika orsaker. De kan uppstå till följd av brister i ärendehantering, genom att den sökande saknar kunskap om regelsystemet eller att den sökande medvetet lämnar oriktiga uppgifter. Felaktiga utbetalningar ska förebyggas genom tydlig information och vägledning till de sökande om vad som gäller och genom noggranna kontroller.

Uppgifter som ska kontrolleras:

- identitet och medborgarskap, boende, folkbokföring, civilstånd.
- vårdnadshavare för barn i hushållet.
- om personen är anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen.
- inkomster och tillgångar, exempelvis bilnehav.

Följande kan leda till felaktig utbetalning:

- att sökande egentligen är sammanboende.
- att barn som uppges ingå i hushållet inte vistas i landet.
- att sökande samtidigt uppbär ekonomiskt bistånd i annan kommun.
- att sökande har inkomster av svartarbete eller undanhåller tillgångar.

1.8 Begrepp som används

1.8.1 Behovsperioder

Kortvarigt behov	3 månader eller mindre
Längre behov	4–10 månader
Långvarigt behov	mer än 10 månader

1.8.2 Prisbasbelopp

Prisbasbeloppet år 2025 är 58 800 kronor. Viss procent av basbeloppet används som riktlinje vid vissa bedömningar.

1.8.3 Vistelsebegreppet

Bestämmelsen i 2 kap. 2 § SoL har avgörande betydelse för ansvarsfördelningen mellan kommunerna. Här fastslås huvudregeln – att det är vistelsekommunen som ska lämna den enskilde det stöd och den hjälp som han eller hon behöver.

1.8.4 Vistelsekommun

Den kommun som någon mer eller mindre tillfälligt vistas i när hjälpbehovet inträder kallas för vistelsekommun. Kommunens skyldighet att pröva en persons behov av ekonomiskt bistånd påverkas inte av vistelsetidens längd. Detta ansvar gäller även om en person vistas helt tillfälligt i en kommun, men är bosatt i en annan.

Omfattningen av det bistånd som vistelsekommunen kan ha skyldighet att ge kan däremot påverkas av den tid som han eller hon vistas där och under vilka förhållanden. Har den sökande vistats i annan kommun en längre tid (mer än en månad) är det normalt en anledning till att avslå ansökan med motiveringen att sökande inte vistas i kommunen. Den sökande bör då söka biståndet i den kommun som han/hon vistas i. För att nämnden ska kunna lämna information till den nya kommunen om ärendet ska det finnas ett uttalat och dokumenterat samtycke. Då en person endast vistas tillfälligt i kommunen begränsas kommunens ansvar normalt till bistånd till en hemresa och eventuellt annat bistånd för att avvärja en nödsituation.

När det gäller ärenden som rör våld i nära relationer är huvudregeln att den kommun där den våldsutsatta vistas ska ansvara för det stöd som den enskilde behöver. Är den våldsutsatta däremot bosatt i en annan kommun än vistelsekommunen så är det bosättningskommunen som har ansvaret, men vistelsekommunen ansvarar för att ge stöd och hjälp i akuta situationer (se 2 a kap. 1–5 §§ SoL).

1.8.5 Hushållsgemenskap

När man söker ekonomiskt bistånd och är sammanboende med hushållsgemenskap gäller följande: Man har ett ömsesidigt ansvar för alla kostnader i hushållet. En gemensam ansökan och bådas sammanräknade inkomster ska ligga till grund för beräkning av biståndsbehov. Detta innebär till exempel att om bara den ene har inkomst får han eller hon stå för hushållets kostnader så långt inkomsten räcker. Först därefter kan eventuellt kompletterande bistånd beviljas.

1.8.6 Äkta makar

Äkta makar är skyldiga att bidra till det underhåll som behövs för att deras gemensamma och personliga behov ska tillgodoses. Denna underhållsskyldighet kvarstår så länge äktenskapet består, det vill säga även under den så kallade betänketiden om sex månader. Äkta makars försörjningsansvar går före rätten till ekonomiskt bistånd. När man söker ekonomiskt bistånd gäller följande. Man har ett ömsesidigt ansvar för alla kostnader i hushållet. En gemensam ansökan och bådas sammanräknade inkomster ska ligga till grund för beräkning av biståndsbehov. Detta innebär till exempel att om bara den ene har inkomst får han eller hon stå för hushållets kostnader så långt inkomsten räcker. Först därefter kan eventuellt kompletterande bistånd beviljas.

Utgångspunkten vid bedömning av rätten till ekonomiskt bistånd är att makarna har försörjningsansvar gentemot varandra. Undantag kan göras i de fall som sökande uppvisar intyg om att maken/makan inte kan bidra till familjens försörjning i särskilda fall.

2. Särskilda grupper av sökande

I detta avsnitt tas vanliga frågeställningar upp som är knutna till vissa avgränsande grupper.

2.1 Arbetslösa

Då den som söker ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL och är arbetslös men arbetsför ska följande villkor ställas. Personen ska:

- vara inskriven på Arbetsförmedlingen och sköta den planering som finns.
- aktivt söka arbete både brett geografiskt och yrkesmässigt inom hela landet.
- ta anvisade arbeten förutsatt att det motsvarar hans eller hennes fysiska och psykiska förutsättningar.
- vid behov delta i svenskundervisning.
- delta i sysselsättning om 100 %.

Socialtjänsten kan även kräva att den sökande under begränsad tid deltar i kommunal verksamhet som är kompetenshöjande och syftar till att ge den arbetslöse större förutsättning att få arbete.

Det kan vara till exempel arbetsökarverksamhet eller arbetsträning i kommunal regi. Socialtjänsten ska samverka med andra berörda myndigheter.

Handlingsplan ska upprättas tillsammans med den sökande och Arbetsförmedlingen. Av handlingsplanen ska framgå vad socialtjänsten respektive den sökande ska bidra med för att erhålla/uppå egen försörjning. Socialtjänsten ska verka för att den arbetslöse aktiverar egna resurser. För att nå ett gott resultat för den enskilde är det viktigt att kraven kombineras med aktiva och stödjande insatser. Stöd- och motivationssamtal ska ingå men även en skyldighet för den arbetslöse att redovisa sitt arbetssökande. Socialtjänstens krav på intensiteten i och redovisningen av arbetssökande måste vara individuellt anpassade och rimliga i förhållande till sökandes ålder, utbildning och arbetslivserfarenhet.

Om det inte finns några särskilda skäl för undantag är huvudprincipen att ekonomiskt bistånd inte ska kompensera för det bortfall av inkomst som följer av att säga upp sig på egen begäran eller att sjukpenning blir indragen. Den arbetslöse är berättigad till ekonomiskt bistånd från och med den dag som rätt till arbetslöshetsersättning inträder. Socialtjänstens ansvar i en akut nödsituation får dock inte glömmas bort.

2.2 Jobbstimulans

Jobbstimulansen införs i form av en särskild beräkningsregel. Regeln innebär att 25 % av nettoinkomsten av anställning under vissa förutsättningar inte ska beaktas vid prövningen av ekonomiskt bistånd.

Syftet med jobbstimulansen är att det ska löna sig att ta ett arbete eller att utöka sin arbetstid.

Jobbstimulansen gäller alla som har fått ekonomiskt bistånd minst sex månader i följd och som får eller har arbete och arbetsinkomst eller ökar sin arbetsinkomst. Jobbstimulansen gäller alltså även om den enskilde har haft vissa arbetsinkomster under sexmånadersperioden. Det finns inget krav på att den enskilde har fått ekonomiskt bistånd från samma kommun under sexmånadersperioden (prop. 2012/13:94, s. 23; 27). Jobbstimulansen i form av den särskilda beräkningsregeln gäller i 24

månader och tiden ska vara sammanhängande. Tvåårsperioden med möjlighet till jobbstimulans börjar när den enskilde fått ekonomiskt bistånd sex månader i följd (prop. 2012/13:94, s. 40). Under tvåårsperioden ska beräkningsregeln användas de månader som den biståndssökande har inkomst av anställning.

2.3 Om praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet

Omsorgsnämnden har möjlighet att anvisa den enskilde till praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet om sökande inte har kunnat erbjudas någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Nämnden ska kunna ställa samma krav och erbjuda samma insatser oavsett den enskildes ålder, det är behovet hos den enskilde som ska styra (prop. 2012/13:94, s. 32).

Praktik eller kompetenshöjande verksamhet som avses i första stycket ska syfta till att utveckla den enskildes möjligheter att komma in på arbetsmarknaden eller, där så är lämpligt, på en fortsatt utbildning. Den ska utformas med skälig hänsyn till den enskildes individuella önskemål och förutsättningar. Socialtjänsten i Hedemora har en upparbetad samverkan med Mini Maxi, arbetsmarknadsenheten (AME) och Kraften (Södra Dalarnas samordningsförbund) samt externpraktik.

2.4 Beräkningsregler vid reducering

Om den enskilde utan godtagbara skäl avböjer eller har ogiltig frånvaro från anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet som anvisats enligt 4 kap. 5 § SoL bör fortsatt ekonomiskt bistånd vägras eller nedsättas.

2.4.1 Hushåll med en vuxen

Vid reducering ska hela normen samt gemensamma hushållskostnader räknas ihop. Sedan ska den summan delas på 21 dagar. Utifrån resultatet får man då fram summan för reducering per dag för hushållet.

2.4.2 Hushåll med två vuxna

Om en vuxen i hushållet har ogiltig frånvaro så ska hela sambonormen och gemensamma hushållskostnader räknas ihop. Har båda vuxna personerna ogiltig frånvaro ska i stället hela sambonormen samt hela summan för gemensamma hushållskostnader räknas ihop. Sedan ska den summan delas på 21 dagar. Utifrån resultatet får man då fram summan för reducering/dag för hushållet.

2.4.3 Hushåll med barn

Barnen medräknas inte i reducering av normen eller gemensamma hushållskostnader.

2.5 Studerande

2.5.1 Ungdomar under 21 år som studerar på gymnasium

Underhållsskyldigheten upphör när barnet fyller 18 år. Går barnet i skolan efter denna tidpunkt, är föräldrarna underhållsskyldiga under den tid som skolgången pågår, dock längst intill dess barnet fyller 21 år. Till skolgång räknas studier i grundskolan eller gymnasieskolan och annan jämförlig grundutbildning.

Högsta domstolen har i ett rättsfall (NJA 1990, s. 49) kommit fram till att kompletterande studier på Komvux räknas som grundutbildning. Detsamma gäller ytterligare utbildning på gymnasienivå som ett barn väljer att läsa trots att denne redan har fullgjort en gymnasieutbildning.

I de fall föräldrarna har försörjningsplikt ska ungdomen räknas som barn i hushållet om det inte finns särskilda skäl för att ungdomen ska ha bistånd som eget hushåll. Sådana skäl kan vara att föräldrarna inte har möjlighet att ta sitt ansvar och ungdomen behöver samhällets stöd eller att denne flyttat till eget boende i samråd med socialtjänsten.

Föräldrarnas möjlighet till betalningsförmåga måste alltid utredas innan beslut om bistånd tas enligt 7 kap. föräldrabalken (FB).

En hemmavarande studerande ungdom får tjäna ett prisbasbelopp per kalenderår. Omsorgsnämnden får beakta hemmavarande barns och skolungdomars arbetsinkomster över denna nivå vid bedömningen av föräldrarnas rätt till ekonomiskt bistånd för barnet eller skolungdomen. Det är nettoinkomsten efter skatteavdrag som ska beaktas (prop. 2012/13:94, s. 29–30).

2.5.2 Vuxenstuderande på grundskolenivå

Grundskolenivå avser studier till och med årskurs 9. Ekonomiskt bistånd kan beviljas till arbetslösa som påbörjar studier på grundskolenivå. Möjligheter till statligt studiestöd eller andra former av stöd ska undersökas. Samråd ska ske med Arbetsförmedlingen för samordning av insatser.

Bidragdelen i studiemedlet ska alltid sökas.

2.5.3 Vuxenstuderande på gymnasienivå

Utgångspunkten är att vuxenstuderande inte står till arbetsmarknadens förfogande och därför inte är berättigade till ekonomiskt bistånd. Vuxenutbildning ska finansieras genom det statliga studiemedelssystemet eller med aktivitetsstöd via Arbetsförmedlingen.

Ekonomiskt bistånd ska som huvudregel inte beviljas som studiefinansiering för reguljär utbildning eftersom detta kan medföra en inlåsnings effekt. Detta genom att utbildningen blir ett mål i sig och den enskilde förlorar fokus på det primära målet självförsörjning genom arbete. Det snabbaste sättet till egen försörjning innebär ibland att individen får välja bort en önskad insats till förmån för ett enkelt arbete.

Ekonomiskt bistånd ska inte beviljas vid annat än korta tidsbegränsade kurser inom ramen för de insatser som erbjuds arbetslösa, där den sökande samtidigt söker arbete. Den sökande ska när som

helst vara beredd att avbryta kursen för att påbörja erbjudet arbete. Om en person i undantagsfall, efter individuell behovsprövning, beviljas ekonomiskt stöd av socialtjänsten för vuxenstudier ska denne ändå alltid söka studiemedlets bidragsdel.

2.5.4 Studier på högskolenivå

Ekonomiskt bistånd beviljas inte under pågående studier. Undantag kan göras för en akut nödsituation och reducerat ekonomiskt bistånd kan då beviljas.

2.5.5 Bistånd till studerande under studieuppehåll

Enligt 4 kap. 4 § SoL får socialtjänsten begära att studerande som under studieuppehåll behöver ekonomiskt bistånd ska delta i anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet.

För att ha rätt till ekonomiskt bistånd ska den studerande kunna visa att den i god tid sökt feriearbete då inkomstbortfallet är en förutsägbar situation.

Studiemedlen ska täcka levnadskostnaderna under terminen till och med den dag terminen slutar enligt studiemedelsbeslutet. Först därefter inträder eventuellt rätt till ekonomiskt bistånd.

Högskolestuderande har inget uppehåll mellan hösttermin och vårtermin och ska därför inte beviljas ekonomiskt bistånd för studieuppehåll då. För övriga studerande kan reducerat ekonomiskt bistånd beviljas för studieuppehållet över jul och nyår.

Vid studieuppehåll över sommaren ska det ekonomiska biståndet vara reducerat för den första månaden. Behovet räknas som matpengar, busskort och eventuell hyra som förfaller till betalning under perioden. Motivet till reduceringen är att biståndet anses tillfälligt i avvaktan på lön från feriearbete samt att en månad normalt är den tid man får vänta på inkomst. Om behov kvarstår efter de första 30 dagarna kan ekonomiskt bistånd beviljas. Inkomster från extraarbete som utbetalas under månaden innan studierna avslutas ska räknas som inkomst inför uträkning av behovet första biståndsmånaden. Den som väntar inkomst av arbete eller arbetslöshetsersättning ska beviljas ekonomiskt bistånd mot återbetalning enligt 9 kap. 2 § SoL.

2.5.6 Studiestartsstöd

Ekonomiskt bistånd beviljas som komplettering om sökande beviljats studiestartsstöd av Centrala studiestödsnämnden (CSN).

2.5.7 Bistånd till kurslitteratur

För vuxenstuderande är huvudregeln att de ska försörja sig genom de statliga studiefinansieringsformer som finns. Vid ansökan om kurslitteratur kan en individuell behovsprövning ske när personen har inkommit med kursplan samt litteraturlista från lärosäte och om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt såsom bibliotekslån och begagnade böcker.

2.5.8 Studier till körkort

För personer som väljer att studera till körkort utanför planering tillsammans med socialtjänsten beviljas inte kostnader till körkortet utifrån 4 kap. 1 § SoL då det inte ingår i skäligen levnadsnivå. Om personen i fråga får körkortslån beviljat via CSN ska detta inte medräknas som inkomst vid

ansökan om ekonomiskt bistånd.

2.6 Egna företagare

Som huvudprincip ska en företagare inte finansiera sin verksamhet genom ekonomiskt bistånd via socialtjänsten. Vid start av företag åligger det den enskilde att kalkylera hur försörjningen ska tryggas i ett inledningsskede. Avtalsenlig lön alternativt starta eget-bidrag ska i första hand användas. Går det inte att försörja sig på företaget åligger det den sökande att stå till arbetsmarknadens förfogande. Att ha ett företag registrerat betyder inte i sig att personen inte har möjlighet att ansöka om ekonomiskt bistånd. Utredning ska visa om företaget är aktivt eller vilande. Behov av att ta in uppgifter från revisor kan bli aktuellt.

2.7 Våld i nära relationer

I 5 kap. 11 § SoL finns en bestämmelse om socialtjänstens stöd till brottsoffer. Bestämmelsen gäller alla brottsoffer och deras anhöriga. Personer utsatta för våld i hemmet bör särskilt uppmärksammas. Barn som har bevittnat våld ska särskilt uppmärksammas och anmälan ska ske till mottagningssekreterare på barn- och ungdomsenheten. Personer som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp kan ha upprepat behov av till exempel akut bistånd från socialtjänsten. Ofta är en del av behovet ekonomiskt och kan gälla till exempel oplanerade och brådskande utgifter för vardagliga behov.

Att en person utsatts för våld behöver inte automatiskt betyda att den vanliga biståndsbedömningen ska sättas ur spel. Hur kommunen ska hantera detta måste bedömas från fall till fall, men styrs övergripande av riktlinjer och rutiner. I arbetet med ekonomiskt bistånd är det viktigt att uppmärksamma behov av hjälp som kan finnas i bidragshushållen i samband med våld i nära relationer och i samband med hedersrelaterat våld.

Vid bedömning av rätten till bistånd i form av exempelvis skyddat boende får den våldsutsattas ekonomi inte vara avgörande för om behövliga insatser ska beviljas eller ej. Vid prövning av rätten till ekonomiskt bistånd ska däremot alltid behovsbedömningen kompletteras med en ekonomisk prövning. Detta för att utreda om den våldsutsatta själv har inkomster eller tillgångar som kan tillgodose dennes behov. Det kan finnas skäl att beräkna kostnaderna till en högre nivå än riksnormen, till exempel om den enskilde har tillfälligt högre kostnader för livsmedel, kläder och skor eller behov av att flytta till annan bostad som beror på att hen varit utsatt för brott.

Att hänvisa till den sammanboendes försörjningsskyldighet är olämpligt i det akuta skedet. Vid handläggningen av ekonomiskt bistånd utgörs samhörigheten av hushållet, det vill säga båda parter, och i samband med familjevåld är det lämpligt att i stället lägga upp en separat akt för kvinnan respektive mannen.

2.8 Utländska medborgare

En utländsk medborgare, med undantag för vissa EU-medborgare och deras anhöriga, får inte uppehålla sig i Sverige mer än tre månader från inresan utan att ha uppehållstillstånd.

2.8.1 Medborgarskap/uppehållstillstånd

Kostnader i samband med ansökan om svenskt medborgarskap beviljas inte. Migrationsverkets avgifter för ansökan om uppehålls- eller arbetstillstånd beviljas inte eftersom skyddsbehövande och sökande av humanitära skäl inte behöver betala. För asylsökande i Sverige och för make, maka eller sambo samt barn under 18 år som vill återförenas med en utlänning som har fått uppehållstillstånd som skyddsbehövande eller av humanitära skäl tas ingen avgift ut. Flera stora medborgargrupper och vissa studerande är också undantagna från avgift.

3. Ekonomiskt bistånd 4 kap. 1 § SoL

3.1 Boende

Ekonomiskt bistånd beviljas till faktiska kostnader för boendet. Förutsättningarna är att bidragssökande i möjligaste mån försöker anpassa sin boendekostnad till en för Hedemora godtagbar nivå. Högsta godtagbara boendekostnad är inte en rättighet om billigare alternativ finns att tillgå. Vid bedömning av hyreshöjning tar socialtjänsten hänsyn till vilken höjning i procent som det kommunala hyresbolaget har gjort aktuellt år.

Vid längre behov av ekonomiskt bistånd och oskäligt hög boendekostnad ska den sökande uppmanas att sänka bostadskostnaden. Innan ett hushåll ställs inför kravet att förändra sin boendesituation ska följande beaktas:

- bostadens storlek i förhållande till familjemedlemmarnas antal.
- sociala konsekvenser av en flyttning. Det gäller både barnfamiljer och ensamstående vuxna med sociala problem. För barnfamiljer måste konsekvenser för till exempel skolgång, barnomsorg och socialt nätverk beaktas.
- sökandes ålder och hälsotillstånd samt möjlighet att klara en flyttning.
- sökandes möjlighet att bli godkänd som hyresgäst på grund av exempelvis arbetslöshet eller betalningsanmärkningar.
- sökandes möjlighet att i framtiden med egna inkomster själv klara den höga hyran.
- andrahandskontrakt ska vara godkända av hyresvärd.

Om socialtjänsten efter ovanstående kommer fram till att sökande ska uppmanas att ändra sin bostadssituation ska skäligt rådrum ges för att genomföra flyttning eller på annat sätt sänka boendekostnaden. Skäligt rådrum är tre månader som kan förlängas om sökanden visar att den aktivt söker nytt boende. Socialtjänsten ska, om sökanden önskar det, vara behjälplig med att diskutera förslag på lösningar med hyresvärderna för att få till stånd till exempel ett internbyte.

Om sökanden har hög boendekostnad och bedöms kunna flytta men avstår från försök att sänka sin boendekostnad ska bistånd till hyra nedsättas i nivå med vad som sägs om vägledande hyreskostnad.

Om någon som har ekonomiskt bistånd anser sig behöva byta bostad under pågående bistandsperiod och detta medför ökad boendekostnad ska detta ske i samråd med socialtjänsten. Om den bidragssökande flyttar till dyrare boende utan att samråda med socialtjänsten ska den tidigare lägre hyran beviljas.

3.1.1 Vägledning för högsta godtagbara boendekostnad per månad år 2025

1 vuxen	4 500 kronor
2 vuxna	5 500 kronor
1 vuxen, 1–2 barn	6 500 kronor
2 vuxna, 1–2 barn	7 300 kronor
1–2 vuxna, 3–4 barn	8 500 kronor
1–2 vuxna, 5 barn eller fler	9 000 kronor

3.1.2 Boendekostnad som inte är förstahandskontrakt

Här avses andrahandskontrakt, inneboendekontrakt samt när en person hyr del av villa.

3.1.2.1 Andrahandskontrakt

När det gäller andrahandskontrakt där personen i fråga disponerar och bor själv i hela lägenheten gäller samma regler som vid förstahandskontrakt avseende högsta godtagbara boendekostnad. Socialtjänsten behöver veta vad förstahandshyresgästen betalar i hyra varje månad för boendet, för att säkerställa att personen i fråga inte har högre hyreskostnad än vad boendet faktiskt kostar.

Om andrahandskontrakt avser ett hus kan ekonomiskt bistånd utgå till driftskostnader, ränta och hemförsäkring. Ekonomiskt bistånd utgår inte till amortering och fastighetsskatt. Se även vägledning för högsta godtagbara boendekostnad per månad.

3.1.2.2 Inneboendekontrakt/del av villa

Sökande som är inneboende eller hyr del av villa räknas inte med i hushållsgemenskapen. Dessa personer ska ha bistånd enligt vanlig norm för ensamstående.

Kontraktssinnehavaren ska visa upp kontrakt och medgivande från hyresvärden om godkänt inneboende. Följande kriterier ska framgå av kontraktet:

- den inneboende ska vara folkbokförd på adressen.
- kontraktet ska innehålla namn på förstahandshyresgästen.
- telefonnummer till förstahandshyresgästen.
- hur många rum som inneboenden disponerar.
- hyreskostnaden för inneboenden.
- vad som ingår i hyran exempelvis el, möbler, telefon, TV, dagstidning, matkostnader etc.
- kopia på originalkontraktet och hyresspecifikation.

För att utredning om rätt till hyreskostnad ska kunna slutföras och för att undvika felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd behövs ett samtycke från klienten att handläggaren får kontakta förstahandshyresgästen för att kontrollera att hyran inte betalas ut som ekonomiskt bistånd till

densamma. Hembesök görs för att kontrollera kontraktets riktighet om man anser att det nödvändigt för att göra en bedömning. Samtycke ska inhämtas för detta.

Personer som är inneboende eller hyr del av villa kortare tid än en månad beviljas inte hyreskostnad.

Boendekostnaden för denna boendeform beräknas utifrån det skriftliga avtalet mellan den enskilde och förstahandshyresgästen.

En bedömning ska göras om kostnaden är skälig. Vid denna bedömning ska följande beaktas: förstahandshyresgästens hyra för bostaden, antalet vuxna som bor i bostaden, antalet rum den sökande disponerar och om rummet hyrs möblerat.

Socialtjänsten gör en bedömning och utgår då från den enskildes faktiska kostnad och behov av boende. Utgångspunkten vid bedömningen av vad som är skälig boendekostnad bör vara vad en låginkomsttagare på orten normalt har möjlighet att kosta på sig. I Hedemora kommun anses en inneboendekostnad för ensamstående uppgå till maximalt en kostnad om 2 500 kronor. När det gäller barnfamiljer kan en högre summa komma att beviljas efter en individuell behovsprövning.

Om avtalet mellan förstahandshyresgästen och den enskilde innebär att vissa hushållsutgifter, såsom telefon och förbrukningsvaror, ingår i den avtalade hyran ska normen anpassas efter det.

3.1.2.3 Vuxen som tidigare betalt hyresdel som inneboende

Hyresdel ska beviljas om den sökande tidigare en period själv betalt hyra. Perioden ska inte ligga mer än tre månader bakåt i tiden och vara av minst tre månaders varaktighet. Hyresdelen räknas ut enligt det beräkningssätt som Riksförsäkringsverket använder. Varje rum räknas, i exemplet, som två enheter och köket som en enhet.

Exempel: Den sökande disponerar ett rum i sina föräldrars bostad om fyra rum och kök, det vill säga den sökande disponerar två av totalt nio enheter. Hela bostadskostnaden är 6 000 kronor per månad. Den sökandes andel av bostadskostnaden bör då beräknas som $(2/9 \times 6\,000) = 1\,333$ kronor per månad.

3.1.3 Ungdom under 25 år utan egna inkomster som tecknat hyresavtal

Huvudregeln är att bistånd till boendekostnaden inte ska beviljas om hyresavtalet tecknas under en period då den sökande saknar inkomst. Undantag från huvudregeln kan göras om det föreligger starka sociala skäl till flytt.

3.1.4 Egnahemsboende

Ekonomiskt bistånd kan utgå till driftskostnader, ränta och hemförsäkring. Ekonomiskt bistånd utgår inte till amortering och fastighetsskatt. Se även vägledning för högsta godtagbara boendekostnad per månad.

Vid längre behov av ekonomiskt bistånd eller då behovet av ekonomiskt bistånd har sin grund i att den biståndssökandes ekonomi inte tillåter boende i egen fastighet bör frågan om försäljning aktualiseras. Skäligt rådrum om tre månader ska föregå eventuell försäljning. Rådrum kan komma att förlängas efter individuell behovsprövning under exempelvis pågående försäljning.

3.1.5 Boendekostnad under institutionsvistelse

Sökanden som är ensamstående och som under längre tid är intagen för vård, exempelvis på sjukvårds- eller kriminalvårdsinstitution, i häkte, i hem för vård eller boende så gäller, beträffande bistånd till hyra, följande. Om bostaden utgörs av en egen lägenhet kan ekonomiskt bistånd lämnas med beaktande av de inkomster den sökande själv kan ha under institutionsvistelsen. Om vårdtiden understiger sex månader och sökanden inte kommer att vistas i bostaden i samband med eventuella permissioner, ska möjligheten att hyra ut bostaden i andra hand under sökandens institutionsvistelse undersökas. Om vårdtiden beräknas överstiga sex månader och sökanden under denna tid ej kommer att vistas i bostaden under permissioner bör som regel ekonomiskt bistånd till hyran avslås. Vid besked om att vårdtiden beräknas överstiga sex månader kan bistånd till hyra komma att beviljas under en uppsägningstid, maximalt tre månader.

3.1.6 Hotell/vandrarhem

Bistånd till boende på hotell/vandrarhem ska användas med stor restriktivitet och endast då andra alternativ helt saknas. Bistånd till boende på hotell/vandrarhem ska alltid kombineras med andra former av bistånd för att på sikt lösa boendesituationen. Biståndet beviljas med den del som inte täcks av egna inkomster. Kostnaden ska endast gälla boendekostnad, inte kringkostnader. I de fall kontant bistånd beviljas ska den enskilde uppvisa kvitto på betald hotellräkning.

För vandrarhemsboende är grundprincipen att den sökande själv ordnar sitt boende och ansöker om bistånd till kostnaden. Biståndet kan då lämpligen beviljas en vecka i taget. Mot uppvisande av kvitton jämkas då bistånd och faktiska kostnader för veckan därpå, eftersom vandrarhemskostnaderna kan variera mellan ställen och årstider. Vid biståndstillfället behöver tillgänglighet och aktuellt prisläge undersökas. En individuell prövning behöver dock göras av den enskildes möjligheter att själv hitta lämplig sovplats. Socialtjänsten kan behöva söka och boka vandrarhem å den sökandes vägnar. Vid eventuell fakturering till socialtjänsten ska bokningen alltid göras i den sökandes namn. Den sökande är då ansvarig för eventuell skadegörelse eller andra kommande extrakostnader förknippade med nyttjandet av sovplatsen.

I de fall den enskilde beviljats vandrarhem måste denne under sin vistelse kunna påvisa aktivt sökande av stadigvarande boende löpande. Om den enskilde blir erbjuden en bostad måste denne tacka ja, i annat fall faller rätten till bistånd för vandrarhemskostnad i samband med nekande av bostad.

3.2 Hushållsel

Omsorgsnämnden bör i regel godta den faktiska kostnaden för hushållsel om kostnaden är skälig. Vägledande är Statistiska centralbyråns beräkningar om genomsnittlig elförbrukning. I fråga om skälighet måste det göras en individuell bedömning utifrån den biståndssökande. Om förbrukningen väsentligt överstiger genomsnittlig förbrukning bör orsaken därtill klarläggas. Ekonomiskt bistånd beviljas normalt inte vid byte av el-abonnemang. Vid flytt beviljas i särskilda fall kostnad för flytt av el-abonnemang.

3.3 Hemförsäkring

Ekonomiskt bistånd till faktisk grundförsäkring beviljas. Kostnader utöver grundförsäkring beviljas inte och den enskilde får själv stå för kostnaden. Det åligger den enskilde att teckna hemförsäkring till en skälig kostnad för boendet.

3.4 Arbetsresor

Huvudregeln är att allmänna kommunikationer ska användas. Undantag är personer med oregelbunden arbetstid och arbetande förälder med barn inom barnomsorgen i annan kommun del samt när allmänna kommunikationer inte finns.

Om den enskilde behöver bil för arbetsresor beräknas milersättning enligt Skatteverkets beräkningar motsvarande reseavdrag i skattehänseende. I den summan ingår drivmedel, förslitning av bil och reparationer. Skatt, försäkring, samt avgift för besiktning bör som regel beviljas efter individuell bedömning.

Karensbeloppet om 600 kronor per månad avseende arbetsresor till aktivitet via Arbetsförmedlingen kan beviljas om rätten till bistånd finns.

3.5 Avgift till fackförening och/eller arbetslöshetskassa

Faktiska styrkta avgifter godtas.

3.6 Avgift till hyresgästföreningen

Avgift till hyresgästförening beviljas inte.

3.7 Kosttillägg vid vissa sjukdomar

Skälet till behovet av särskild kost ska alltid styrkas med läkarintyg. Det ska framgå av intyget hur länge läkarens bedömning gäller. Tillägget kan göras för fördyrad kost enligt Konsumentverkets beräkningar av förhöjda matkostnader vid olika kostbehov.

3.8 Umgängeskostnader

I frågor runt umgänge är det extra viktigt att barnperspektivet beaktas.

Ekonomiskt bistånd kan beviljas för barn som förälder har fastställt/styrkt umgänge med. Om barnet vistas hos umgängesberättigad förälder längre tid än fem dagar sammanhängande eller totalt minst sex dagar under en kalendermånad kan avdrag på underhållsskyldigheten bli aktuellt för motsvarande tid.

Båda föräldrarna har ett ansvar för att se till att umgänge kan utövas. Det avser även ekonomiska aspekter på umgänget.

Kostnader för längre resor för umgänge med barn prövas individuellt med en resa per månad inom Sverige.

3.9 Telefon

Kostnad för telefon ingår i normen. Installationskostnader godkänns endast vid speciella behov, till exempel trygghetslarm. Depositionsavgift beviljas inte, andra billigare alternativ finns i dag att tillgå.

3.10 Akut bistånd

Beslut om akut bistånd ska i möjligaste mån föregås av sedvanlig utredning. Är tiden mycket knapp bör ändå följande överväganden göras:

- är det en akut nödsituation?
- finns barn i familjen?
- finns sjukdom hos den sökande som skulle kunna förvärras om han eller hon inte får hjälp?
Har den sökande medicinska eller sociala problem som medför svårigheter att ta eget ansvar för sin situation?
- känner den sökande till socialtjänstens normer och beräkningsgrunder och har han eller hon tidigare fått information om dem?
- kan den sökande få hjälp från familj eller vänner?
- är behovet av ekonomisk hjälp återkommande trots egen försörjning?

Bistånd till personer som regelmässigt har egna inkomster över riksnorm ska prövas restriktivt och endast beviljas för att avvärja en akut nödsituation eller där den sökande bedöms ha svårigheter att själv ta ansvar för sin ekonomi och livssituation. Till personer som befinner sig i förvirringstillstånd eller vars missbruk är pågående, och där man befarar att beviljat bistånd inte går till rätt ändamål, kan i undantagsfall matrekvisitioner vara lämpligt bistånd. Denna möjlighet ska tillämpas mycket restriktivt. Förlust av pengar på grund av stöld eller tappad plånbok ersätts inte förutom med sådant bistånd som är nödvändigt för att undvika en nödsituation. För övrigt hänvisas till sökandes hemförsäkring samt möjligheter till avbetalningar av uppkomna skulder. Akut bistånd ska beviljas när en person hamnar i en oförutsedd situation som personen inte på förhand kunnat förutse. Ansvaret ligger på personen att hushålla och planera sin ekonomi för hela månaden. Akut bistånd bör inte sökas månadsvis.

3.11 Utlandsvistelse

Bistånd under period då den sökande vistas utomlands beviljas inte. Kortare utlandsvistelse (maximalt en månad), som inte påverkar möjligheten till egen försörjning eller riskerar att sökande förlorar ersättningar från de generella välfärdsystemen kan i undantagsfall godkännas. Den sökande ska samråda med sin handläggare innan utlandsresan sker. Utgångspunkten är att den sökande ska vistas i kommunen som arbetssökande. Avdrag på inkomst, lön eller annan ersättning, till följd av utlandsvistelse, ersätts inte av ekonomiskt bistånd. Ansökan från en sökande som vistas utomlands accepteras inte.

3.12 Personer som vistas på annan ort

Ekonomiskt bistånd beviljas normalt endast om klienten befinner sig i Hedemora kommun under bistandsperioden och följer den planering som upprättats med socialtjänsten. En eventuell resa och dess finansiering ska därför godkännas av klientens handläggare i förväg. Som regel får resan inte påverka vare sig försörjningen under aktuell månad eller klientens möjlighet att bli självförsörjande på sikt. Det innebär att klienten inte får gå miste om ersättningar eller andra inkomster, utebli från möten och aktiviteter eller på annat sätt bryta den planering som finns med socialtjänsten och andra myndigheter i syfte att närma sig egen försörjning.

4. Ekonomiskt bistånd 4 kap. 1 § SoL – livsföring i övrigt

4.1 Sjukresor/färdtjänstresor

Resor som är nödvändiga för att vården ska kunna genomföras, eller resor som är nödvändiga för att hämta ut föreskrivna läkemedel, hjälpmedel och förbrukningsmaterial fås mot uppvisande av kallelse från regionen. För den del som inte ersätts av regionen (egenavgift) kan ekonomiskt bistånd erhållas.

4.2 Läkarvård

Faktiska styrkta kostnader med beaktande av högkostnadsskyddet beviljas. Om regionens befintliga resurser avböjs av sökanden, beviljas inte bistånd till privat behandling.

4.3 Medicinkostnader enligt recept

Faktiska styrkta kostnader med beaktande av högkostnadsskyddet beviljas. Den sökande ska uppmanas att teckna apotekskonto. Behov av medicin vid egen försörjning ska alltid styrkas av behandlande läkare. Medicin för aktuell månad beviljas det bistånd till. Minimumkostnad för beställning av medicin ska överstiga 100 kronor.

4.4 Glasögonkostnad

Bistånd till vanliga läsglasögon på grund av avtagande synskärpa beviljas inte. Kostnaden är låg och bedöms vara en sällanköpsprodukt som kan tillgodoses inom ramen för riksnormens post för hälsa och hygien.

Kostnadsförslag ska alltid inforas före beslut. Kostnad för erforderliga glas beviljas.

Glasögonbågar beviljas till lägsta pris, dock högst 1,5 % av prisbasbeloppet. Linser godkänns om medicinskt underlag finns. Läkarintyg krävs. Personer som kan bli aktuella är de som bedöms ha levt på det ekonomiska biståndets nivå långvarigt (mer än 10 månader) eller haft motsvarande inkomster och därmed inte haft möjlighet att bekosta glasögon.

4.5 Flyttkostnad

Utgångspunkten är att de flesta människor själva organiserar sin flyttning med hjälp av släkt och vänner.

Biståndet ska prövas utifrån följande:

- behov av och orsak till flytt (hälsa, sociala omständigheter).
- egen förmåga att ordna flytt med hjälp av vänner och anhöriga.
- flytt av arbetsmarknadsskäl.

Det beviljade biståndet ska i första hand gälla hyra av släp eller lastbil inklusive kostnader för bensin och försäkring. Endast om särskilda skäl föreligger anlitas flyttfirma.

Flyttkostnad kan beviljas till lägsta möjliga kostnad om flytt förväntas bli till verklig hjälp för den enskilde och dennes familj och då flytt inte kan bekostas med egna medel.

4.6 Sanering

Ekonomiskt bistånd kan beviljas till sanering om mycket särskilda skäl föreligger. Det kan exempelvis vara att bostaden måste saneras för att klienten ska beviljas insatser från en annan huvudman, såsom hemtjänst eller boendestöd. Bistånd till sanering beviljas med maximalt ett prisbasbelopp och som regel högst en gång per klient. Kostnaden ska godkännas av handläggaren i förväg.

4.7 Hemutrustning

Hemutrustning eller del av hemutrustning kan beviljas när det finns ett förväntat långvarigt behov av ekonomiskt bistånd eller inkomster i nivå med normen. Då kan bistånd beviljas till del av eller full grundutrustning för hemmet. Full hemutrustning för ensamstående vuxen uppgår maximalt till 12 % av prisbasbelopp. Biståndet prövas utifrån det faktiska behovet och sökandes egna möjligheter att skaffa nödvändig utrustning. Särskild hänsyn ska tas till barnfamiljens behov. TV och dator kan beviljas när det föreligger synnerliga skäl och vid långvarigt behov av ekonomiskt bistånd med ett belopp av högst 4 % av prisbasbeloppet för TV och 6 % för dator.

Ungdomar som flyttar hemifrån är i normala fall inte berättigade bistånd till möbelutrustning. Till ungdomar och ensamstående som har haft kortvarigt eller längre behov av ekonomiskt bistånd ska behovet prövas restriktivt. Bistånd bör endast utgå till det som är nödvändigt för att uppnå en skälig levnadsnivå.

4.8 Komplettering av hemutrustning

Bistånd till komplettering och reparation av befintlig hemutrustning kan beviljas vid behov till sökande som uppburit ekonomiskt bistånd mer än sex månader. Prövning av behovet ska göras i förhållande till vad som kan anses vara skälig levnadsnivå och vad en låginkomsttagare i allmänhet har råd att kosta på sig. Unga människor som flyttar hemifrån ska normalt inte kunna få bistånd av socialtjänsten till grundutrustning utan flytten ska ha skett med planering som innebär att tillräcklig utrustning ska finnas.

4.9 Tvättmaskin/diskmaskin

Bistånd till inköp av tvättmaskin kan beviljas i följande fall:

- medicinska skäl till att tvätta mycket mer än normalt. Behovet ska styrkas med läkarintyg.
- fysiskt eller psykiskt funktionshinder som gör det omöjligt att använda fastighetens tvättstuga. Behovet ska styrkas med läkarintyg.
- behovet kan inte tillgodoses på annat sätt, till exempel genom hjälp i hemmet.

Om behov att tvättmaskin uppstått på grund av att fastigheten saknar tvättstuga ska sökande hänvisas till hyresvärden eller hyresnämnden.

Diskmaskin ingår inte i skälig levnadsnivå och beviljas inte.

4.10 Hyresskulder

Hyresskuld ska avbetalas genom avbetalningsplaner med hyresvärd. Undantag kan göras för hyresskuld i följande fall:

- om skuld uppstått under tid då sökande inte haft egna inkomster som räcker till hyran.
- om ansökan hade gjorts och om sökande hade varit berättigad till ekonomiskt bistånd under perioden när hyresskulden uppstod och de sociala konsekvenserna för barnen i familjen skulle bli för stora vid eventuell avhysning.
- för gamla och sjuka där alternativt boende inte går att ordna.
- om eventuell avhysning riskerar medföra social utslagning och/eller försämrad möjlighet till egen försörjning.

4.11 Elskulder

Elskuld ska avbetalas genom avbetalningsplaner med elleverantören. Undantag kan göras vid synnerliga skäl.

4.12 Psykoterapi/alternativ medicinsk behandling

Beviljas endast i undantagsfall. Psykoterapi är regionens ansvar. Huvudprincipen är därför att bistånd till kostnad för psykoterapi inte ska beviljas. Den som söker sådant bistånd ska hänvisas till vårdcentral eller öppen psykiatrisk mottagning.

4.13 Tandvård

4.13.1 Akut tandvård

Med akut tandvård menas åtgärder för att avhjälpa svåra smärttillstånd eller tillstånd som medför betydande obehag. Ekonomiskt bistånd utgår i första hand till akut tandvård. Under de första 24 månaderna av beviljat ekonomiskt bistånd beviljas i normalfallet endast ekonomiskt bistånd till akut tandvård.

4.13.2 Nödvändig tandvård

Med nödvändig tandvård menas åtgärder som enligt tandläkarens bedömning är nödvändiga för att den enskilde ska uppnå godtagbar tuggförmåga eller åtgärder som ska förhindra att den enskilde får en väsentligt försämrad tandstatus. Det senare kan vara åtgärder som behöver göras för att förhindra akuta behandlingar inom sex månader. Nödvändig tandvård är även åtgärder som är en förutsättning för att den enskilde ska kunna bli självförsörjande. Inför beslut om bistånd till nödvändig tandvård ska följande utredas/beaktas: Omfattningen på tandvården ska motsvara vad en låginkomsttagare har råd att kosta på sig. Ekonomiskt bistånd beviljas till det billigaste behandlingsalternativet. Den enskilde ska alltid uppmanas att söka efter det billigaste alternativet. Ekonomiskt bistånd till nödvändig tandvård kan beviljas till personer som under minst två år har haft ekonomiskt bistånd eller inkomst i nivå med normen. En förutsättning är att tandvårdsbehandlingen inte kan avvakta till den enskilde är självförsörjande. Kostnader för tandläkarens undersökning i samband med kostnadsförslag ska inkluderas i biståndet men inga kostnader för uteblivna besök. Klienten ska komma in med kostnadsförslag på den aktuella tandvårdsbehandlingen. Kostnadsförslag ska skickas till socialtjänstens förtroendetandläkare.

Gällande personer som är på väg in i etablering beviljas endast akut tandvård.

Beslut angående tandvårdsperiod ska meddelas klinik. Sökande beviljas bistånd till tandvård förutsatt att hen är fortsatt aktuell för ekonomiskt bistånd. Kan avbetalningsplan upprättas med tandläkaren prövas behovet av kostnaden månatligen.

Vid beslut om tandvårdskostnader ska alltid kostnadsförslag inforas.

4.14 Avgifter för vård och omsorg

Hänvisning till Omsorgsförvaltningen ska ske angående möjligheten till eventuell nedsättning eller avgiftsbefrielse.

4.15 Sjukhusvård – egenavgifter

Bistånd till egenavgift vid sjukhusvård beviljas för personer som har ekonomiskt bistånd eller inkomster i nivå med normen, d.v.s. bistånd även till sjukhusräkningar.

4.16 Barnomsorgskostnader

Barn till personer med ekonomiskt bistånd beviljas avgiftsfri kommunal och offentligt finansierad barnomsorg förutsatt att barnomsorgen har vetskap om detta.

4.17 Spädbarnsutrustning

Den som har haft långvarigt behov av ekonomiskt bistånd eller inkomster i nivå med normen kan beviljas bistånd till del av eller full grundutrustning för spädbarn. Bistånd prövas utifrån det faktiska behovet och sökandes egna möjligheter att skaffa nödvändig utrustning. Bistånd till hel spädbarnsutrustning beviljas med högst 12 % av prisbasbeloppet och innefattar en grunduppsättning kläder, säng med sängutrustning och begagnad barnvagn.

För den som väntar barn och saknar en basuppsättning med barnkläder bör ekonomiskt bistånd beviljas inför barnets födelse. Skälig kostnad för basutrustning motsvarar 2 % av prisbasbeloppet.

Är beräknad förlossning på senhöst/vintern kan 3 % av prisbasbeloppet anses vara skäligt. Det förutsätter att det inte finns några kläder att ärva från till exempel syskon.

4.18 Cykel

Kostnad för cykel ingår i riksnormen i posten lek/fritid och beviljas i regel därför inte. En särskild prövning ska vid framställan göras om den sökande har och har haft löpande ekonomiskt bistånd under en längre tidsperiod och om biståndet är att bedöma som icke tillfälligt (cykel är inte ett akut behov). Nivån på det beviljade biståndet ska prövas utifrån vad barnfamiljer med låga inkomster i allmänhet har råd med, maximalt till en nivå om 1,5 % av prisbasbeloppet.

4.19 Bilinnehav

Regelbundna kontroller ska genomföras hos bilregistret. Bil, båt och andra motordrivna fordon betraktas som ekonomiska tillgångar. Dessa tillgångar måste realiseras om biståndet bedöms bli längre än en månad och om det inte finns speciella skäl för bilinnehav. Ett överklagningsbart rådruksbeslut (en månad) avseende bilförsäljning ska tas när klienten informeras om kravet på försäljning.

Ekonomiskt bistånd beviljas inte till bilinnehav och bilkostnader om inte speciella skäl finns för bilinnehav. Klienten förutsätts använda sig av kollektivtrafik. Undantag för innehav av bil kan göras:

- vid dokumenterade medicinska skäl/sjukdom.
- vid funktionshinder.
- för att kunna genomföra umgänge med barn eller barnomsorg då allmänna kommunikationer saknas.
- för att arbetet kräver det eller för att ta sig till arbetet då allmänna kommunikationer saknas.

Om innehav av bil accepteras vid bedömning av ekonomiskt bistånd så får bilens värde maximalt uppgå till 22 % av prisbasbeloppet. Alla skäl till undantag måste kunna styrkas av den som söker bistånd.

4.20 Rekreation

Huvudprincipen är att bistånd till rekreationsresor inte ska beviljas. För ensamstående vuxen ska bistånd prövas mycket restriktivt och endast ges när det finns sociala eller medicinska skäl för en resa till anhörig i rehabiliterande syfte.

Undantag kan göras för barnfamiljer som haft långvarigt bistånd och som inte beräknas få egna inkomster inom överskådlig tid. Behovet ska prövas utifrån barnens behov av miljöombyte och extra stödinsats, till exempel barns skolresor, lägerverksamhet, kolonivistelse eller en familjeutflykt.

Rimligheten i biståndsnivån ska prövas i varje fall.

4.21 Presenter/gåvor/studenten

Kostnad för presenter/gåvor kan beviljas i särskilda fall. En särskild prövning ska vid framställan göras om den sökande har och har haft löpande ekonomiskt bistånd under en längre tidsperiod och

att biståndet är att bedöma som icke tillfälligt. En summa om 200 kronor anses skäligt gällande presenter och gåvor.

När en familj haft löpande ekonomiskt bistånd under en längre tidsperiod kan en kostnad till studenten beviljas efter individuell behovsprövning. En summa om 500 kronor anses skäligt för att täcka kostnaden för ungdomens klädsel/studentmössa.

4.22 Fritidsaktivitet

Huvudprincipen är att bistånd till fritidsaktivitet för vuxna inte ska beviljas utan ingår i normen. Undantag kan göras för barn till familjer som har löpande ekonomiskt bistånd under en längre tidsperiod (4–10 månader). Nivån på det beviljade biståndet ska prövas utifrån vad barnfamiljer med låga inkomster i allmänhet har råd med. Högsta beviljat belopp utgår med 1,5 % av prisbasbeloppet per barn och termin.

4.23 Begravningskostnad

Enligt begravningslagen (1990:1144) täcker begravningsavgiften lokal bisättning/visning, lokal för begravningsceremoni (med eller utan kristna symboler), kremering, gravöppning, gravplats (kist- eller urngrav) 25 år.

Bistånd till begravningskostnader beviljas i de fall där dödsboets tillgångar inte är tillräckliga för att täcka skälig kostnad för begravning. Vid bedömning av dödsboets betalningsförmåga ska begravningskostnader gå före betalning av skulder för hyra, hushållsel, telefon etc. Hänsyn ska tas till tillgångar i form av till exempel försäkringar. Bistånd som beviljas med villkor om återbetalning kan återkrävas enligt 9 kap. 2 § SoL. Skälig kostnad för begravning innefattar:

- tjänster som begravningsbyrån utför upp till en kostnad av 50 % av prisbasbeloppet (35 % avser begravningskostnader, 15 % kostnad för gravsten). Inkluderar till exempel kista med dekorationer, svepningsarbete, urna, transport och arvode.
- transport till familjegrav om den finns på ort i Sverige.
- dödsannons 70 mm.

Bistånd till kostnader för ovan beviljas för begravning i Sverige. Detsamma gäller personer som avlider utomlands och anhöriga vill ta hem kroppen för begravning. Vill anhöriga begrava den döde utomlands eller i Sverige under former som medför väsentliga fördyrande kostnader beviljas bistånd med faktiska kostnaden, dock högst 50 % av prisbasbeloppet. Detta motsvarar ungefärlig genomsnittskostnad för en vanlig begravning och gravsten i Sverige. Kostnaden därutöver får de anhöriga själva stå för om inte synnerliga skäl talar emot det. Bistånd till kostnad för begravning av minderårig prövas i förhållande till vårdnadshavarens ekonomiska situation.

4.24 Deltagande vid begravning

För en enskild som är berättigad till försörjningsstöd kan bistånd beviljas för kostnader i samband med närståendes begravning. Som närstående betraktas förälder, egna eller partners barn och syskon eller annan person som stått den enskilde nära. Det kan gälla resa till begravning inom Sverige med

billigaste färdstätt samt kläder och blommor i samband med begravningen, upp till 1,6 % av prisbasbeloppet.

4.25 Askgrav

Ekonomiskt bistånd beviljas endast till faktiska kostnader gällande askgrav i form av bronsplatta eller mässingsplatta inklusive gravering av den. Kyrkoförvaltningen ansvarar för gravvården.

4.26 Internet/bredband

Bistånd till internet i hemmet kan beviljas till en kostnad om maximalt 300 kronor i månaden per bostad.